

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmma Diana

Diana, Antonino

Coloniae Agrippinae, 1656

Dominus

urn:nbn:de:hbz:466:1-40647

distributio- nes etiam no sedendo in proprio stallio. fit subdiaconus, *ibid. §. Notandum 1.* Sic Canonicus non sedens in proprio stallio, vel non firindutus vestibus solitis, dummodò aliud non sit statutum, §. *Secundò, Nota.* Ita etiam absens à choro iustis de causis, *ibid. §. 3.*

DIVORTIVM.

Sodomina de- ber esse cum seminis effu- sione, ut sit causa divor- tii. 1. Copula Sodomitica imperfecta cum uxore non inducit causam divortii perpetui, sed debet esse comple- ta cum seminis effusione intra vas con- tra naturam. Sanch. *part. 9. tract. 8. resol. 39.* nec per pollutionem intra crura mu- lieris, contra Texeda, *ibid. §. Hinc dicitur.* neque per fornicationem mulieris vel matrimonium cum alio initum si ipsa bona fide putaverit virum obiisse Lay- man. *lib. 5. tractat. 10. cap. 7. numer. 12.* Præpositus alique quia non est adulte- rium formale, sed materiale tantum, p. *11. tr. 5. res. 47.*

Divortium concedendum est marito ejicienti uxorem cui ali- menta nega- vit, dummo- do ea inten- tione non ejecisset. 2. Concedendum est Divortium mari- to, qui uxorem ejecit e domo negando ei alimenta, & ipsa per hoc fornicata est, nõ ided adulterio consentit, nec à divor- tio faciendò impediendus est, secus si ea intentione ejecisset, ut compulsa neces- sitate adulterium committeret, *ibid. re- sol. 38.* Et potest petere divortium etiam quod uxor adulterata est per vim gra- vem cadentem in constantem virum, *ibid. §. Sed si quares.*

Non tenetur dimittere uxorem perti- nacem in adulterio. 3. Non tenetur vir uxorem dimittere adulterantem, & pertinaciter perseverantem in adulterio, sub peccato mor- tali, nisi in rarissimo casu, itaut dimissio sit apta ad emendationem absque incon- venienti, aut ad evitandam suspitione, & non sit marito valde incommoda, & non sit aliud remedium sufficiens ad e- mendationem, tenetur eam dimittere. Sanchez *ibid. resolut. 40.* Sic multò mi- nus de uxore cum viro adulterante, *ibid. §. Sed quid dicendum.*

Potest cogi vir post adul- terium, ut uxori recon- cilietur. 4. Vir, qui post divortium adulte- rium commisit, non solum ex Judicis sententia, & ex officio, sed ad petitio- nem partis, cogendum esse innocen-

tem, (postmodum nocentem, nocenti dimisso reconciliari) obligatusque esset in conscientia, hanc præstare reconcili- ationem quolibet volente, & de hoc alibi dictum est, *ibid. resolut. 39. p. 11. tr. 5. res. 37.*

5. Mulier adultera ingressa in Mona- sterium, vel tacente viro offenso potest professionem emittere absque eo, quod vir teneatur ingredi Religionem, sed potest in sæculo manere absque ullo vo- to. Diana, *ibid. resolut. 60.*

Mulier adu- tera ingressa Monasterium potest profes- sionem emit- tere.

DOLOR.

Actus doloris in Confessione faci- da, potest præcedere tempus, v. g. si manè dolet, & actu non revocato post tres, vel quatuor horas confiteatur sine novo doloris actu, satisfacit confessioni, & si nocte præcedente examinavit suam conscientiam eliciendo actum doloris, potest manè confiteri, sic etiam transa- cto die, actu tamen non revocato. Diana *part. 9. tr. 9. resolut. 51.*

Non est neces- se ut dolor sit semper actua- lis quando actu non re- vocavit an- tecedentem.

Contritionem de metu pænæ Pur- gatorii sufficere ad valorem Sacramenti docet Leandrus, sic etiam attritio de morte subeunda per sententiam Judicis, ob infamiam, est sufficiens ad valorem cum aliquo respectu ad Deum, ut sit do- lor de peccato commisso. Lugo. *ibid. §. Nota hic.*

2. Qui confitetur de venialibus tan- tum, tenetur elicere actum doloris effi- caciis, sicut tenetur in Confessione de mortalibus. Diana *part. 9. tr. 9. resolut. 31.* Peccata venialia possunt remitti virtu- te. Sanchez, *ibid. §. Sed si.* Similiter dolor de peccatis validus est si habeatur ante, vel post Confessionem. *ibid. tr. 9. resolut. 37.*

De veniali- bus etiam e- licendus est dolor.

DOMINVS.

1. Certum est servos esse in Dominorù potestere. Quæ potestas rectè de- finitur, Jus quod Dominus habet in ser- vum. Et omni suo effectu eadem est cum dominio.

Potestas Do- minica quæ- Quid Domi- nus?

Qui ejus esse
suis.

dominio, quod Dominus habet in rebus suis, id sit potestas Dominica in servis. Per Dominum autem intelligimus, non solum eum, qui verè Dominus est, id est, proprietatis, sed fructuarium etiam, & bonæ fidei possessorem. Hujus autem potestatis effectus præcipuus est, quod Dominus in servos vitæ, necisque potestatem habeat, quæ tamen potestas hodie ex constitutione Divi Pii Anton. valdè diminuta, & coarctata est. Licet enim illa olim fuerit summa, hoc est, licet Dominus potuerit servum suum sine causa impunè occidere, verberare, violare; at tamen hodie sine causa legibus cognita, non potest. Et hæc omnia docet Justin. *in institutis lib. 1. tit. de his qui sui, vel alieni juris sunt.* Quæ quidem olim procedebant de jure civili, nam de jure naturæ contrarium dicendum, cum homicidium sit intrinsecè malum, *part. 7. tractat. 7. resolutio 4.*

Non potest
denegare ali-
menta ser-
vis.

2. Aliqui opinati sunt posse Dominum ob certa quædam crimina, & scelera servi denegare illi alimenta ut si sit ingratus, vel contumeliosus in Dominum, vel si mali aliquid fecerit, ob quod mortis pœnam mereretur. Sed verius est, quod alii tradiderunt; Si servi crimen est ultimo supplicio dignum ad Magistratus, ac Judices jure deferitur; si alterius pœnæ sit reus, privatim à Domino jure punitur, nunquam tamen alimenta, quæ sunt necessaria simpliciter vitæ subsidia, Dominus potest jure denegare; quamvis ea possit ex parte minuere: ita ut servus non inedia absumat, & pereat, sed attenuato, & diminuto victu castigetur, ut sic fortè ad saniolem mentem, melioremque vitam redeat: Ita Fillius *tom. 3. tract. 28 part. 2. cap. 4. numer. 75.* Unde non sunt damnandi Domini, qui propter aliqua delicta licet leviora detrahunt servis, *Parè della ragione* ut vulgò dicitur *part. 7. tractat. 7. resolut. 46.* Quod si Dominus sit nimis sævus in servos, potest cogi, ut illos vendat, ex Menochio *de Arbit. centur. 2. cas. 138. ex lib. 3. ff. de his qui sunt sui, vel alieni juris, §. sed major.* Sicut cogitur pater

Licet possit
eam minuire.

At ob servi-
tiam potest
cogi vende-
re servos.

emancipare filium, quem acerbius, quam pro paterna pietate tractarit. Et ob sævitiam socii, licet ante tempus à societate recedere. Et Vasallus nimium sæviendo in subditos jus feudi amittit. *Æstimatio autem cujusque sævitæ arbitrio judicis remittenda est. Ibid. resolutio 46.*

3. Dominus potest irritare ea vota servi, quæ ipsius obsequio, & servitio obstitierint; non autem ea, quorum executionem servi remiserint in tempus solutæ servitutis. De votis verò ante servitutum emissis, suspendi eorum executio potest, si præjudicantia fuerint, & idem dicendum de votis observandi præcepta divina, audiendi Missam, jejunandi, communicandi, &c. quod à fortiori procedit, in votis rerum ad consiliū pertinentium, ut recitandi aliquas moderatas orationes, præstandi ve aliquam moderatam abstinentiam. Vorum verò castitatis nullatenus imitari, neque suspendi potest. Et idem est de votis realibus, si fortè servi aliqua bona habeant propria. Secus verò si ex bonis dominorum sint, nam eo ipso sunt eorum dispositioni subjecta. Ita Trullench. *in Decal. tom. 1. l. 2. cap. 2. dub. 37. num. 1. & seqq.* Qui optimè etiam observat uxorem non posse servi vota irritare, nisi spectent ad ejus bona paraphernalia, & *dub. 36. n. 7.* notat, posse dominum servi impubertis parentibus orbat, omnia illius vota irritare. Quod est valdè notandum, *part. 7. tr. 9. resolut. 27.*

Quæ vota
servorū pos-
si irritare,
& qua non.

4. Possunt autem graviter peccare Domini præcipuè in his. Primò si sint notabiliter negligentes in procurandis iis, quæ sunt necessaria ad salutem servorū; ut est susceptio Sacramentorum suo tempore, Missæ auditio, & alia hujusmodi. Secundò si sint negligentes in corrigendis eorum peccatis. Tertiò si jubeant aliqua, quæ servi facere non possunt sine peccato mortali. Quartò, cum eos onerant laboribus intolerabilibus. Quintò, cum eos afficiunt contumelis, ut vocando servos Christianos canes. Sextò si graviter verberent ex levi culpa. Ita Trullench *in Dec. tom. 1. libr. 4. c. 1. dubio 6.*

Peccata in
usu servorū.

num.

Non peccant n. a. At ego puto, Dominos; vocando ser-
vando ser- vos Christianos canes excusari à pecca-
vos Christia- to, quia ex ita, & ex indeliberatione talē
nos canes. solent proferre injuriam. *ibid. resol. 47.*

Nec in appo- Nec peccant offerendo carnes servis in-
nendis carni- fidelibus in die jejunii, vel imponendo
bus servis in- illis opera servilia in diebus festis,
fidelibus, &c. quia infideles, sunt extra Ecclesiam, &
non ligantur eis præceptis p. 1. tr. 9. resol.
42. & p. 7. tr. 7. ref. 58.

Nec peccando 5. Dominus peccans cum servo, vel
cum illis, serva infideli, debet in confessione hanc
teneatur hanc circumstantiam explicare juxta proba-
circumstan- biliorem sententiam, quam docet Aver-
tiam aperire. sa de *Sacr. Pœnit. q. 9. sect. 9.* Sed probabili-
sa de *Sacr. Pœnit. q. 9. sect. 9.* Sed probabili-
lis est etiam negativa, cum plures Doct.
res assenserant circumstantiam infidelitatis
in copula illicita non mutare speciem,
sed aggravare. p. 7. tr. 7. ref. 72.

Tenetur re- 6. Quæres, an Dominus teneatur re-
sarcire dam- sarcire damnum à servis illatum; Resp.
num culpa- quod competit actio adversus Dominū
biliter à ser- mancipii ob damnum mancipio culpa-
vo illatum. biliter illatum absque Domini culpa, ut
habetur in *tit. Iust. & Digest. de noxalibus
actionib.* (Si enim culpa Domini illatum
fuit, tenebitur Dominus aliunde ex in-
justa læsione ad totum damnum;) & tūc
dominus debet, vel dānum solvere, vel
mancipium pro noxa dare, damnum
passo: Dixi ob damnum à mancipio cul-
pabiliter illatum; quia si absque ulla e-
jus culpa fuit, sicut mancipium ad nihil
teneatur ita nec Dominus, nisi quantum
ex damno illato factus est locupletior: si
autem adversus mancipium criminaliter
agatur ad eum puniendum; non potest
Dominus illud liberare, solvendo dam-
num, sed debet actio adversus servum
intentari. An verd ista obligatio, quam
Dominus ex damno illato à mancipio
contraxit, liget in Foro conscientie, an
solum post Judicis condemnationem:
affirmat Vasquez *opus. de Restitut. cap. 2.
§. 2. dub. 1.* cum aliis. Ita probabilior mi-
hi videtur contraria sententia, quam
tuetur Trullench *Decal. 1. 2. l. 7. cap. 6.
dub. 3. num. 9. part. 7. tr. 7. ref. 73.* Quando
autem possit, vel non Baptizare filios
suorum servorum invitis parentibus. Vi-
de Verbo *Baptism. n. 41.* Item an teneatur

Summa Diana.

Non tamen
ante Judicis
sententiam.

strictius ad correctionem. Vide Verbo
Correctionum.

D O N A T I O.

1. † D Onatio est datus liberalis, quæ
aullo jure cogente ex sola a-
nimi benignitate alteri fit, & concedi-
tur, vel est actus, quo res propria, ex li-
beralitate à volente proficitur, & in
volentem confertur. Arprechtus p. 8. tr.
6. resol. 1.

Donationis
diffinitio.

2. Duplex donatio, inter vivos una,
causa mortis altera, donatio differt à le-
gato substantia, & natura; in donatione
sequitur donans & donatarius, in lega-
to sola voluntas testatoris; Inter vivos,
est quæ sine suspitione ulla mortis, sed
mera voluntate donantis, & mente &
proposito, ut res donata, statim fiat acci-
pientis, nec ullo casu ad donantem re-
vertatur ad distinctionem illius causa
mortis, quæ facile revocari potest. Dia-
na. *ibid. ref. 2.*

Duplex do-
natio causa
mortis, una
& inter vi-
vos alia.

3. Infantes, furiosi & mente capti, mu-
ti, & surdi nati donare non possunt; Mu-
ti, & surdi, qui quod volunt ostendant
possunt donare, qui casu est surdus, vel
mutus, vel utrumque simul, litterarum
tamen non ignarus, talis scripto donare
potest; senes deliri non possunt donare;
senes utentibus judicio non prohibetur,
sed solum diliris pupilli non possunt do-
nare; impubes non expletis annis qua-
tuordecim, fœmina 12. non possunt do-
nare, tamen ad pias causas, & hoc de jure
Civili, non in foro conscientie. Dona-
tiones impuberum cum ratione factæ e-
runt validæ. *ibid. ref. 3.*

Non possunt
donare infan-
tes, furiosi,
mente capti,
muti, & sur-
di, sed si signo
aliquo osten-
dunt, quæ vo-
lunt possunt
senes deliri,
pupilli, impu-
bes.

4. Minores annorum 25. absque Cura-
toris auctoritate donare nō possunt, si nō
habent Curatores possunt irrevocabili-
ter donare res mobiles, (nō immobiles)
dummodo ratificent elapsis 25. annis &
infra istud tempus possunt retractari
auxilio restitutionis. Prodigii nō possunt
donare; minores 10. annorum habentes
usum rationis sine licentia patris, & Cu-
ratoris, bona Castrensia, & quasi Castre-
sia, cum sint Domini istorum; filius fa-

Minores 25.
annorum non
possunt dona-
re.

Prodigi-
milia

P P